

виконавчої влади і наділявся суттєвими прерогативами в сферах законодавчої і судової влади.

У державному механізмі України, побудованому на засадах законності, республіканізму, народного суверенітету та розподілу влад, Президент є лише одним з вищих органів державної влади (поряд з парламентом, урядом, Верховним Судом, Конституційним Судом), тобто підпорядкований тільки народу. Він стоїть не над гілками влади, а між ними, забезпечуючи єдність державної влади і злагоджене функціонування її гілок.

ПОЛУХІНА А. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри соціальних теорій

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НЕНАСИЛЬНИЦЬКА ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА»

Надзвичайно важливо мати сьогодні уявлення про здатність ненасильницької політичної боротьби стати органічною складовою тих нових структур, які складаються в українському суспільстві й покликані забезпечити інституціалізацію та узгодженість всього розмаїття наявних у державі трансформаційних процесів.

Тому зусилля, спрямовані на вироблення таких уявлень, є сьогодні корисними і вчасними. Адже, на думку І. А. Побочого «політична боротьба — складне, багатомірне явище, яке трансформується зі зміною політичного часу. На її сутність, цілі й завдання серйозно впливає вразливий процес реформування сучасного українського суспільства» (Побочий І. А. Політична боротьба як форма взаємовідносин соціальних сил в умовах утвердження державності сучасної України [Електронний ресурс] : дис. ... д-ра наук : 23.00.02 / І. А. Побочий. — 2008. — Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/349415.html>).

Варто відзначити, що в період стабільності, коли правові та політичні системи відповідають та підтримують економічний прогрес, законодавчу та економічну політику передують змінам та адаптації в системі.

Враховуючи останні події, що відбуваються в українському суспільстві, беззаперечно можна говорити про актуальність цього дослідження, враховуючи те, що вітчизняними вченими не піднімалось питання про визначення такого поняття як «ненасильницька політична боротьба».

Політичну боротьбу визначають як вступ в конфлікт з правительством або той, хто тримає кермо влади. Вона включає в себе боротьбу

безкровну і не економічну з метою досягнення всеосяжних або часткових змін (The Political Struggle for Islam [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://islamicsystem.blogspot.com/2013/02/the-political-struggle-for-islam.html>).

Що ж стосується визначення поняття «ненасильницька боротьба», то до дослідження цієї наукової категорії зверталось багато західних вчених, зокрема, Дж. Шарп, М. Дж. Стефан, Р. Кроу, Л. Брумберг, К. Міллер, М. Гаррісон та багато інших. Вказані вчені розглядали проблеми (особливості) застосування ненасильства у політичній боротьбі в недемократичних режимах, роль ненасильства в здійсненні влади суспільства, досвід окремих країн з використання ненасильницьких дій. Їх роботи пояснювали сутність, причини та динаміку ненасильницького опору, визначали умови, за яких ненасильницькі дії є дієвими.

Дж. Шарп у своїх працях розглянув як стратегічноплануватиненасильницьку боротьбу, техніку веденняконфлікту, які використовувати методи боротьби, відмовавід співпраці втручання. Проводить паралелі між ненасильницькою і військовою стратегіями (Sharp G. *Waging nonviolent struggle : 20th century practice and 21st century potential* / G. Sharp, J. Paulson. — Boston : Extending Horizons Books, 2005. — 598 p.).

М. Дж. Стефан розглядала роль ненасильницької боротьби в протистоянні тиранії та сприяння демократичним-самоврядування на Близькому Сході, використовуючи тематичні дослідження, як релігія, молодь, жінки, технології та зовнішні актори, що впливають на результат громадянського опору в регіоні (Stephan Maria J. *Civilian jihad : nonviolent struggle, democratization, and governance in the Middle East* / Maria J Stephan. — New York : Palgrave Macmillan, 2009. — 344 p.). Інші автори розглядали особливості використання технологій для ненасильницької боротьби. Також варто відзначити, що автори не приділяли значну увагу визначення поняття «ненасильницька боротьба».

Російський учений І. В. Замай в дисертаційному дослідженні «Ненасильство в політичних трансформаціях на пострадянському просторі» розглядав успішність використання ненасильницьких дій у пострадянських країнах, проаналізувавши досвід і практику здійснення ненасильницьких дій, автор зазначає, що «успішне застосування «помаранчевих» технологій можливо в умовах слабкості політичної влади і неформованості громадянського суспільства. У цих умовах провідну роль в організації протидії захопленню влади та дезінтеграції країни відіграють суб'єкти в особі державних органів, спеціальних служб, армій, правоохоронних органів, а також прихильники чинного політичного режиму, до яких можуть відноситися різні політичні та неполітичні організації та рухи, найбільш активна частина населення» (Замай І. В. *Ненасилие в политических трансформациях на постсоветском пространстве* : автореферат дис. ... кандидата политических наук : 23.00.02 / И. В. Замай ; [Место защиты: Воен. ун-т]. — Москва, 2007. — 24 с.).

М. І. Семененко визначив «ненасильницьку політичну діяльність, як сукупність гуманістичних методів, форм і засобів вирішення соціальних протиріч, інтеграції загальнодержавних, корпоративних і особистісних інтересів з урахуванням розумних і справедливих інтересів учасників політичного процесу для досягнення соціального миру і злагоди і гуманістичного еволюційного засоби затвердження в суспільно-політичному житті принципу соціальної справедливості» (Семененко М. І. Гуманізація політичної діяльності в концепції ненасильства : автореф. дис... канд. політ. Наук : 23.00.03 / М. І. Семененко ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2001. — 16 с.).

Виходячи із зазначених вище поглядів на практику застосування ненасильницьких дій у політичній діяльності, слід погодитися з тим, що їх успіх прямо залежить від держави (слабка політична влада), різних політичних об'єднань, організацій (тут хорошими прикладами служать «кольорові революції»), засобів масової інформації, а також від організованості ненасильницьких структур.

Враховуючи погляди багатьох авторів щодо розуміння ненасильницької боротьби, політичної боротьби, пропонуємо таке визначення ненасильницької політичної боротьби — суспільно-політична боротьба, що виникає в результаті нестабільності правової та політичної систем, без застосування насильства, тут ми не згодні з позицією Дж. Шарпа, що ненасильницька боротьба як політичний метод надає засоби, за допомогою яких населення може чинити дію на репресивні акції поліції і збройних сил, що належать диктаторському уряду, тоді цю боротьбу недоречно називати ненасильницькою; сторонами у даній боротьбі виступає держава (влада, якою не задоволене суспільство) і суспільство.

РУЖЕНКО Л. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри соціальних теорій

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Актуальність дослідження глобалізації як важливого чинника формування громадської думки у сучасних умовах обумовлена тим, що політичні еліти різних держав поступово інтегруються у глобальні процеси, єдина комунікаційна мережа об'єднує технологічні підприємства, дослідницькі та наукові центри і мегаполіси.

Глобальні зміни трансформували уявлення щодо процесу формування громадської думки. Наслідком глобалізації та розвитку